

NOVĂCEANUL

Publicație lunară independentă

ORAȘUL NOVACI ❖ Anul X, Numărul 106 ❖ Marți, 29 Martie 2022 ❖ ISSN 2392 – 6961

Miros de primăvară

În sfârșit, de pe la începutul săptămânii trecute, în aer se simt miresmele încântătoare ale primăverii.

A fost o iarnă lungă, cu zăpadă puțină dar cu ger de aveai uneori impresia că vor crăpa și pietrele. Sunt semne că primăvara, așteptată cu nerăbdare de toată lumea, a sosit nu doar calendaristic, că a renăscut după o iarnă friguroasă. Ne putem bucura de razele soarelui, de căldură, de florile de primăvară, de ciripit de păsărele și, în sfârșit, ne putem debarasa de îmbrăcămintea groasă.

Venirea primăverii fusese anunțată de ghiociei care se iviseră încă de pe la sfârșitul lunii februarie, dar anul acesta, pe la începutul lui martie s-a mai așternut un covor subțire de zăpadă peste ei. Să fi fost de vină vestitele Babe din tradiția populară care anul acesta și-au cam făcut de cap?

Până la urmă, cel mai așteptat anotimp a sosit, cu bogăția de flori de primăvară care ne mângâie sufletele și ne umplu inima de bucurie și fericire. Apariția florilor ne-a încântat privirile, aducând primăvara în viețile noastre, primăvara cu miros de ... viață! Ne uităm în jur și vedem că totul prinde viață. Flori, lumină și culoare, speranță și optimism.

Venirea primăverii readuce întoarcerea la viață a întregii naturi, ne readuce încredere și speranță în Marea Renaștere a sufletelor noastre.

Să aveți parte de o PRIMĂVARĂ senină, cu sănătate, bucurii și PACE!

Constantin DĂRVĂREANU

LICEUL TEORETIC NOVACI – PARTENER ÎN CADRUL PROIECTULUI „FII AVOCAT ÎN ȘCOALA TA”

Baroul Gorj și Inspectoratul Școlar Județean vor derula proiectul ”Fii avocat în școala ta!” în mai multe unități de învățământ din județ.

În perioada martie-iunie, 21 de avocați voluntari din cadrul Baroului vor merge la Liceul Teoretic Novaci și în nouă licee din Târgu-Jiu (Colegiul Național Ecaterina Teodoroiu, Colegiul Național Tudor Vladimirescu, Colegiul Național Spiru Haret, Liceul de Arte Constantin Brăiloiu, Colegiul Economic Virgil Madgearu, Colegiul Tehnic Gheorghe Magheru, Liceul Teologic, Liceul Sportiv și Colegiul Tehnic nr. 2) pentru a discuta cu elevii despre bullying, infracțiuni ce vizează patrimoniul, de natură sexuală sau informatice, dar și pentru a le prezenta detalii despre meseriile juridice. Proiectul este unul de responsabilitate socială, prin care elevii vor fi încurajați să reflecteze și să își exprime opinia cu privire la probleme juridice din viața cotidiană.

Avocații au un rol esențial în promovarea statului de drept și a unei atitudini pozitive față de lege a generațiilor viitoare și pot inspira tinerii să devină cetățeni activi, să ia decizii

ACTUALITATEA NOVĂCEANĂ

După cum ne informează primarul orașului Novaci, dr. ing. Dumitru Leuștean, în ziua de 21 martie 2022 s-a semnat ordinul de începere a lucrărilor de infrastructură rutieră privind înființarea rețelei de transport public electric pe raza orașului Novaci.

Este un pas important care va duce la modernizarea și asfaltarea infrastructurii rutiere pe străzile: Bercești (DS 10), Schela, Opiștești, Rovine și Drumul Roșu.

Lungimea totală pe care urmează a se executa lucrările de modernizare și asfaltare, conform proiectului, este de 11,2 kilometri.

Totodată, domnul primar ne informează că în perioada următoare vor fi reluate toate lucrările conform proiectelor în derulare, școli, asfaltări și modernizări drumuri începute în vara anului trecut.

În momentul de față se lucrează la proiectul privind reabilitarea Casei de Cultură și se pregătesc proiecte pentru Programul Național de Redresare și Reziliență (PNRR).

Luni, 21 martie 2022, Liceul Teoretic Novaci a celebrat ”Ziua Internațională a Francofoniei”. Evenimentul a fost marcat prin recitări

de poezii, cântece în limba franceză, prezentări Power Point.

La activitățile prilejuite de acest eveniment au participat elevi ai claselor IX D, X A, X B, X C, IX C și XI C, coordonați de profesoarele de limba franceză Iulia Giugiulan și Oana Tomescu.

Colecția etnografică Daciana Ungureanu de la Pociovaliștea a fost vizitată pe 16 martie 2022 de către un grup de elevi și profesori din Grecia, Portugalia, Croația, Turcia și România. Evenimentul a avut loc în cadrul proiectului Erasmus ce se desfășoară la Colegiul „Gheorghe Tătărescu” Rovinari.

Cu acest prilej, doamna Daciana Ungureanu a prezentat vizitatorilor colecțiile sale de costume tradiționale, ceramică pictată și pictură pe pânză.

Liceul Teoretic Novaci a participat marți, 22 martie 2022 la Simpozionul-Concurs Național desfășurat cu prilejul Zilei Mondiale a Apei, în parteneriat cu Universitatea de Vest Timișoara. La acest Simpozion-Concurs au participat peste 80 licee din țară.

Liceul novăcean a participat cu proiectul „Apa-curcubeu spre sănătate” susținut de elevele Ema Hașcău și Virginia Stegaru, sub îndrumarea doamnei profesoare Humuzău Nicoleta.

Rezultatele vor fi anunțate în următoarele zile.

O nouă apariție editorială: Novaci – Gorj. Date. Datări. Interpretări. De la începuturi la România Mare. Autor, Ciocan Petrișor. Amănunte în pagina a șaptea a publicației novăcene.

Constantin DĂRVĂREANU

responsabile din punct de vedere etic în viața lor de zi cu zi și să demonstreze empatie și respect pentru ceilalți membri ai societății. Instituțiile partenere au convingerea că dobândirea de către tineri a unor minime noțiuni de drept contribuie în ansamblu la o societate democratică sănătoasă.

A explica situații de viață care îi preocupă, prin prisma normelor de drept, a consecințelor juridice, înseamnă a le da putere tinerilor să ia decizii informate în plan personal și profesional, precum și să acționeze într-o manieră angajată și pozitivă în societate.

Scopul proiectului ”Fii avocat în școala ta” este de a sprijini tinerii pentru ca aceștia să poată reacționa adecvat la problemele generației lor. Educația juridică timpurie contribuie la sentimentul de apartenență la

comunitatea și la cultura națională. Promovarea unei culturi primitoare pentru tineri presupune promovarea valorilor democratice ale societății. Aceste valori democratice – egalitatea, dreptatea, respectul pentru convingerile și opiniile celorlalți – sunt intrinsec legate de lege.

”Fii avocat în școala ta” este un proiect care își propune să provoace mintea tinerilor, să-i scoată din zona de confort pentru ca ei să-și pună întrebări. Ne dorim să le transmitem acestora faptul că libertăți fundamentale, născute din revoluții, cum este libertatea de expresie și de opinie, pot avea reversuri fatale. Ne bucurăm că instituția noastră este partener într-un astfel de proiect.

Prof. Alina Ramona ȚICU
Director Liceul Teoretic Novaci

RELUAREA OLIMPIADELOR ȘCOLARE. REZULTATE FOARTE BUNE OBȚINUTE DE ELEVII LICEULUI TEORETIC NOVACI

În data de 30 decembrie 2021, ministrul educației aproba atât lista olimpiadelor și competițiilor internaționale pe discipline școlare, sportive și proiecte educative desfășurate în România și în străinătate cu participarea elevilor români, lista competițiilor naționale pe discipline școlare și proiecte educative care urmau a fi organizate și desfășurate în anul școlar 2021-2022, cât și lista activităților de pregătire și selecție a loturilor naționale pentru participarea la competițiile internaționale.

Se relua astfel, în anul școlar 2021-2022, organizarea și desfășurarea olimpiadelor și concursurilor școlare, după ce acestea au fost suspendate pe durata anilor școlari 2019-2020 și 2020-2021. Surpriza a constituit-o faptul că din listele publicate lipseau olimpiadele de limba și literatura română, istorie și limba engleză. Ca atare, aceste liste au fost reactualizate pe 27 ianuarie 2022, iar pe 22 februarie 2022 au fost publicate regulamentele acestor competiții. Sub semnul incertitudinii și a timpului foarte scurt de organizare și de pregătire a elevilor, în perioada 5 - 26 martie urmau să se desfășoare direct fazele județene ale acestor competiții.

A devenit deja tradiție ca elevii Liceului Teoretic Novaci să participe la olimpiadele școlare și să obțină premii și punctaje foarte bune. Elevul Abdulhadi (Luca) Mahomed, clasa a XI-a, a obținut locul I (98.5 puncte) la faza județeană a olimpiadei de limba franceză și va reprezenta județul Gorj la etapa națională a acestei olimpiade, elevul

fiind coordonat de doamna profesoară Tomescu Oana. La aceeași olimpiadă și pregătită tot de doamna Tomescu Oana, eleva Giurgiu Roxana, clasa a IX-a, a obținut mențiune.

Importante premii au obținut și elevii participanți la faza județeană a olimpiadei de istorie: la clasa a XI-a, Forțofoi Ionuț a obținut locul al II-lea, Toader Cristina și Stăncioiu Eliza-mențiune, iar la clasa a IX-a, Berbecel Daria tot menține, elevii fiind pregătiți de doamna profesoară Țicu Alina. De asemenea, eleva Tomescu Florina, clasa a XII-a, coordonată de domnișoara profesoară Hohoi Narcisa, a obținut mențiune. La etapa județeană a Olimpiadei „Lectura ca abilitate de viață”, elevele Toader Cristina, clasa a XI-a și Stegaru Virginia, clasa a X-a, coordonate de doamna profesoară Popica Mădălina, au obținut mențiune.

La faza județeană a olimpiadei de discipline tehnice, servicii, economic administrativ și comerț, eleva Popescu Adelina, clasa a XI-a, a obținut mențiune, profesori coordonatori fiind Handoreanu Constantin, Brînzan Ionela și Lăcătușu-Redeca Amelia.

Olimpiadele școlare nu s-au încheiat. Pe 26 martie, patru elevi au participat la etapa județeană a olimpiadei de matematică, iar 8 elevi la olimpiada de limba engleză. Urmează de asemenea și competițiile sportive.

Îi felicităm pe toți pentru munca depusă și le urăm mult succes în următoarele competiții!

Prof. Alina Ramona ȚICU
Director Liceul Teoretic Novaci

CALENDARE VECHI DESPRE PRIMĂVARĂ

Întelepciunea veche este mai de folos pentru omul de rând. Când citesc un calendar din 1912, adică de acum 110 ani, am impresia că anotimpurile parcă erau mai adecvate la viața omului. Știința și mai toate noile descoperiri, complică mult oamenii și se dezvoltă numeroase aptitudini de a lucra mai cu spor, de a călători, de a cunoaște alte popoare etc. Dar omul nu prea mai este în stare să se bucure de fiecare firisor de iarbă dat în grădină, de venirea berzelor, a cocorilor și a rândunelelor. Unii tineri au o problemă cu telefonul, cu calculatorul și fiecare dintre aceștia nu prea mai au timp să observe cum crește firul de iarbă, grâul, porumbul, fasolea sau cartofii.

Calendarul cu pricina ne spune cum erau obiceiurile de pe la noi. Mai întâi era Ziua Mărțișorului, de 1 Martie. Era o vreme când nu se prea găseau mărțișoare, însă oamenii și le creau singuri, cu nelipsitul șnur alb și roșu. Mărțișorul era o mare fală atunci când îl purtau fetele, până la înflorirea mărăcinilor. Tot de la 1 până la 9 Martie erau Zilele Babelor. Fiecare bărbat își lua o „babă a lui”. Ca orice om, avea o soție sau o prietenă și numea pe una din acele zile. Apoi veneau Moșii, și fiecare femeie avea „moșul său” până la Alexie. Această zi era pe 17 Martie și mai era denumită Ziua Șarpelui. În calendarul ortodox se sărbătorește Cuviosul Alexie - Omul lui Dumnezeu. Despre Cuviosul Alexie se spune că era dintr-o familie bogată din Roma, după care a plecat în Cetatea Edesa, în Mesopotamia, unde L-a slujit pe Dumnezeu și le-a dat celor săraci toate bunurile sale. După vreo 17 ani, în strai de cerșetor, a venit la Roma. Simțind că îi vine sfârșitul, i-a scris Împăratului Onoriu

Prof. univ. dr. Nicolae VINȚANU

(394-423). Când împăratul a citit scrisoarea, a dat ordin ca acesta să fie îngropat cu mare cinste în Biserica Sf. Apostol Petru. De aceea i se spune că era Omul lui Dumnezeu, pentru că le-a dat săracilor tot ceea ce a avut el.

Mai înainte de Creștinism, locuitorii Daciei aveau pe steag chiar lupul și șarpele. Se spune că a fost descoperită la Tomis, Constanța de azi, o reprezentare a unui șarpe încolăcit pe un pahar, care ar fi reprezentat, așa cum se vede și azi, un însemn al științelor medicale. Oamenii au observat că odată cu ziua șarpelui, animalele din pământ ies la suprafață, broaștele încep să cânte și încet-încet natura reinvie la viață. La data de 20 sau 21 Martie, Soarele se mută spre emisfera nordică, când noaptea este egală cu ziua. Este un fenomen remarcabil pe Bolta Cerească. Noaptea se vede Carul Mic și Carul Mare aproape deasupra capului, iar Cloșca și puii este și ea la amiază. Toate acestea marchează trecerea de la Sud la Nord timp de vreo 6 luni, până la 23 Septembrie, timp în care Nordul va fi mai luminat decât Sudul.

Destul de repede, pe 25 Martie este Buna Vestire, sau când i s-a spus Sfintei Maria că va naște Prunc pe 25 Decembrie. Sărbătoare este și în lumea oamenilor și a animalelor, a tot ceea ce este viu pe Pământ. Pe de altă parte, la Buna Vestire este și Ziua Cucului, care va cânta până în 24 Iunie. Treptat toate găzele învie, se aud ciocănituri ale ghionoaiei în arbori, apoi vin pupăza cu graurii, cocorii și berzele. Peste vreo două săptămâni vin rândunelele și apoi natura este în toiul primăverii.

În acest an iarna a stat mult pe loc, pentru că este mereu frig. Deși albinele au făcut pui, nu prea ies după apă, pentru că este destul de rece. Alunul, cornul, ulmul au puține flori și așteptăm să vedem ce vor face cireșii, prunii, merii, perii și gutuii. În acest an, se aude că vine al șaselea val de Covid 19, dar a început și războiul din Rusia și Ucraina - Țara de la margine, cum i se spune în rusește. Mai ales occidentalii sunt pe picior de război. La noi a început cu prețul combustibilului, a continuat cu prețul uleiului comestibil și se pare că va mai veni rândul celorlalte alimente necesare consumului. Sperăm ca oamenii să se poată descurca și cu primăvara asta și cu restul necazurilor. Indiferent de timpul și anotimpurile care urmează, să aruncăm o privire asupra munților și șesurilor și să vedem cum istoria se derulează. O fi bine? O fi rău? Noi ne ținem credința și cugetul așa cum ne-au învățat strămoșii noștri.

Lucia Silvia Podeanu

Nașterea primăverii

Din crengile golașe, fluieră lung mierle
Răspund, din marginea pădurii
în triluri scurte, ca înșirate perle,
Aceleași păsări negre cu cioc portocaliu
Și zbor de balerină rapid, înalt, zglobiu

La scorbura bătrânului nuc
Ciocănituri cochete, de nicăieri au apărut
Printre norii plini de ploile
de-acum și cele viitoare.
Lumina când apare, când dispare
Brândușe galbene și viorii

fac pete de culoare.

Dintr-o glastră cu crin roșu

ascultă cu un zâmbet.

Picură din corzi tăiate

leac de ochi vindecător,

Iar narcisele în tufe

își scot bobociei lor

E umed aerul din ce în ce mai mult

Și drumul primăverii

către noi e tot mai scurt.

Ion C. Duță

Vine primăvara

De sub zăpada rece, cu cușmă țuguiață
Cam curios de fire, ieși un ghiocel
În razele de soare, cu firea lui distrată.
Uitându-se pe ceruri, în zarea-
ndepărtată
Străpunse încordarea, sunând din
clopoțel

La sunetul tainic, din strânsul său ocol
Se-nfioră natura de-o mitică plăcere
Simțind că de-acum gerul se va lăsa
domol
Și respirând cu vuiet, cu cântec în
tremol
Porni descătușarea de frig și de durere.

O lacrimă se scurse din clonțul de
ghețar
Duios fiind din fire când crește viața-n
jur.
Un cinteț se agită pe-o creangă de arțar
Și zboară nebunatrec în zborul lui
sprințar
Peste tufișuri sure și-albastre în contur.

Un botișor de ciută plâpând și prea
sfios
Apare ca și visul sub cetina de brad.
În albia de șipot pornesc vijelios
Dantelele de gheață țâșnind
neputincios
Fragil sunând pe pietre când valurile
cad.

Porni la vale iarna pe ape cu ghețari
Că nu-și mai avea locul. Era de lene
plină!
Și lunecând în vaduri plecă fără țătari,
Pierzând și cușma albă cu mițele ei mari
C-o-mpinse primăvara senină și
deplină.

27 martie / 9 aprilie 1918 – UNIREA BASARABIEI CU ROMÂNIA

Unirea și unimea națională sunt bunuri mari, importante și însuflețitoare, care nu cer mai mult decât voința tare de a fi și a rămâne un singur popor. (Gheorghe Barițiu)

La 27 martie 1918 a triumfat adevărul istoric pentru poporul nostru și s-a realizat visul de veacuri de unire. Drept urmare au fost create condițiile necesare pentru renașterea și întregirea spirituală a tuturor românilor. Revenirea Basarabiei, în anul 1918, în sânul spațiului românesc a asigurat pe parcursul întregii perioade de până în 1940 o renaștere națională și spirituală a românilor basarabeni, în perioada 1918-1940 constituindu-se aici o adevărată intelectualitate națională.

Unirea Basarabiei cu România a avut loc la **9 aprilie 1918** (27 martie pe stil vechi) și a fost în fapt reunificarea vechii provincii românești Basarabia, ruptă de Moldova și alipită de Rusia în 1812. Basarabia a fost prima provincie care s-a unit cu România pentru a forma **România Mare**. Efectele Unirii au fost anulate la 28 iunie 1940, atunci când Rusia a anexat din nou Basarabia, în baza pactului secret Ribbentrop-Molotov.

Până a se ajunge la actul unirii din 27 martie / 9 aprilie 1918, Basarabia a parcurs un drum anevoios, cu multe emoții, care se cere studiat pentru că lecțiile sale arată o clasă politică iscusită (de ambele maluri ale Prutului).

În anul 1917, când revoluțiile s-au succedat în Imperiul Țarist, începând cu cea din februarie care a dus la abdicarea lui Nicolae al II-lea și până la „Marea revoluție socialistă din Octombrie”, mișcarea de eliberare națională a românilor din Basarabia a cunoscut o dezvoltare constantă, începând cu înființarea la Chișinău, în

martie-aprilie, a Partidului Național Moldovenesc, al cărui program sublinia necesitatea unei largi autonomii a regiunii și dobândirea drepturilor cetățenești și naționale pentru români. În spiritul vremurilor, au avut loc numeroase întruniri și acțiuni de organizare: Congresul Uniunii Cooperativelor din Basarabia, Congresul țăranilor din Basarabia, Congresul corpului didactic din Basarabia și multe altele.

La 21 noiembrie, Sfatul Țării și-a deschis lucrările, fiind alcătuit din reprezentanți ai tuturor naționalităților, confesiunilor și orientărilor politice. Numărul deputaților a fost majorat de la 120 la 150. Președinte a fost ales Ion Inculeț, iar printre deputați se găseau personalități de frunte ale Basarabiei, precum Pantelimon Halippa, Ion Pelivan sau Ion Buzdugan. La 2 decembrie, Sfatul Țării a adoptat o Declarație prin care se proclama Republica Democratică Moldovenească, ce urma să facă parte din Republica Federativă Democratică a Rusiei, care nici nu exista. La 7 decembrie, puterea executivă a fost încredințată unui Directorat, sub președinția lui Pantelimon Erhan.

După semnarea armistițiului de la Brest-Litovsk, care a marcat ieșirea Rusiei din Antantă, presiunile Puterilor Centrale asupra României, pentru semnarea unui armistițiu, capătă un caracter ultimativ. Guvernul Brătianu își depune mandatul, iar generalul Averescu este însărcinat cu formarea noului guvern. Condițiile cerute de Puterile Centrale erau deosebit de grele, având caracterul unui Diktat; la 19 februarie, în Consiliul de Coroană, generalul Averescu

a precizat că soluția acceptării condițiilor era singura posibilă: se salva dinastia și se înlesnea unirea cu Basarabia, ministrul de Externe al Imperiului Austro-Ungar, contele Czernin, promițând ajutor diplomatic în acest sens.

În Basarabia dorința de Unire se dovedea una generală, cerută de numeroase cercuri politice, comitete și adunări diverse. Partidul Național Moldovenesc a dus în această perioadă o activitate susținută pentru extinderea influenței în rândul opiniei publice.

Tot la Iași, într-o ședință de guvern, la care au participat Ion Inculeț, David Ciugureanu și Constantin Stere, s-a decis forma prin care urma să fie proclamată Unirea: guvernul român accepta solicitările de Unire venite din Basarabia și urma să-și exprime poziția oficială după votul din Sfatul Țării.

În după-amiaza zilei de 27 martie a avut loc ședința Sfatului Țării, în urma căreia a fost adoptată hotărârea de Unire. Ion Inculeț declara: „Ședința de azi, domnilor deputați, va fi o ședință istorică pentru poporul nostru. Noi trebuie să depunem toate silințele ca să reușim cu cinste în acest moment istoric”. După discuții aprinse privind caracterul deschis al votului s-a trecut la votarea rezoluției de unire propusă de Blocul Moldovenesc, rezultatul fiind de 86 de voturi pentru, trei contra și 36 de abțineri.

„În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară: Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Marea Neagră și vechile

granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum mai bine de o sută de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și al dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama sa, România”.

Declarația de unire se încheia cu cuvintele: „Trăiască unirea Basarabiei cu România de-a pururea și totdeauna!”. A urmat o scurtă alocuțiune a lui Alexandru Marghiloman, care a declarat că ia act de Declarația de Unire în numele poporului român și al Regelui, la final spunând: „Trăiască România, una și nedespărțită”.

Declarația de Unire stabilea că Basarabia își păstra autonomia, având un sfat ales pe baza votului universal. Se precizau drepturile democratice recunoscute și garantate – drepturile minorităților, libertatea personală și multe altele – și se stabilea ca provincia să fie reprezentată în forul legislativ al țării de un număr de parlamentari raportat la numărul de locuitori, doi reprezentanți ai Basarabiei urmând să facă parte din Consiliul de miniștri al României. Declarația de unire a fost primită cu mult entuziasm de românii de pretutindeni, prima bucurie după anii grei de război. A urmat unirea Bucovinei cu România la 15/28 noiembrie 1918, pentru ca la 18 noiembrie/ 1 decembrie 1918 să se unească cu Vechiul Regat și Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul, realizându-se Marea Unire și luând naștere România Mare.

Prof. Alina Ramona ȚICU

REFERITOR LA MIGRAȚIA MĂRGINENILOR SIBIENI ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ

Emigrările românilor transilvăneni peste Carpați au durat sute de ani. Ele au început de prin secolul al XIII-lea când, prin înmulțirea turmelor, veneau în aceste locuri în căutare de hrană pentru animale, neavând posibilități de întreținere a acestora în satele de obârșie. La început, deplasările se făceau pe distanțe mult mai mici, cu timpul ajungându-se la fenomenul de transumanță, apărut ca o necesitate pentru crescătorii de oi, adică vâratul în munți, iernatul în șesurile dunărene, Banat, Bărăgan, Dobrogea și chiar mai departe.

Primele emigrări mai importante ale mărginenilor sibiieni au avut loc între 1697-1700 când autoritățile au acționat pentru trecerea forțată a românilor la religia unită. Apoi, la începutul secolului al XVIII-lea are loc o emigrare masivă a mărginenilor peste Carpați, urmare a presiunilor de tot felul a autorităților vremii.

Acolo unde au venit și-au continuat meseria de crescători de animale, păstrându-și portul și obiceiurile satului de baștină, întemeind lângă acele localități sate noi de ungureni. Cei veniți au contribuit la dezvoltarea ulterioară a zonelor respective.

Emigrări masive au avut loc din cauza presiunilor de ordin religios, persecuțiilor, taxelor și impozitelor tot mai mari. Domnii munteni îi încurajau pe ardeleni să treacă munții, oferindu-le condiții avantajoase. Astfel, la 26 noiembrie 1745, domnitorul Constantin Mavrocordat a dat un hrisov în care se prevedea: „cine va veni în țară (Țara Românească) să se așeze în orice loc le va plăcea, să fie în pace și odihnă 6 luni (scutit de dări), apoi să dea de om pe an 5 taleri, iar mai mult nici o para”.

Păstorii mărgineni cunoșteau bine potecile și cărările prin care puteau trece în Țara Românească, folosite în vastul proces al transumanței.

Între 1608 și 1775 s-au produs emigrări în masă care au dus la înființarea a numeroase sate de ungureni.

Un al doilea mare val de emigrări a avut loc în a

doua jumătate a secolului al XVIII-lea, când mărginenii au fost obligați să treacă la religia unită, fiind supuși în propriile lor sate la tot felul de persecuții.

După Răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan din 1784, prin intensificarea persecuțiilor, mii și mii de ardeleni au luat drumul pribegiei peste munți, mulți dintre ei stabilindu-se pe cingătoarea de sud a Carpaților.

Urmărind îndeaproape acest fenomen, pe baza documentelor vremii, se poate spune că cele mai numeroase așezări ale ungurenilor au fost întemeiate în secolul al XVIII-lea și că cele mai cunoscute au fost Novacii și Vaideenii, dar și Băbenii și Corbii de Argeș, fondate în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea de mărginenii sibiieni.

Destinul întregului neam de păstori din Mărginimea Sibiului, supuși în propria lor țară discriminărilor de ordin social, religios și național avea să se împlinescă în localități de pe cingătoarea de sud a Carpaților Meridionali, între care și Novaci. Viața chinuită a păstorilor sibiieni, care se

năpustise peste satele mărginene, plină de nedreptăți, supusă tuturor exploatărilor și despuierilor de pământ, de drepturi și libertăți, supusă exclusiv bunului plac și capriciilor nobililor, a adus inevitabil emigrarea parțială a elementului românesc de pe pământul său străvechi de care fusese legat sute de ani prin munca, fructificarea și apărarea lui. Locurile (satele) în care se așezau ungurenii se numeau Slobozii, slobozii care aveau o largă autonomie manifestată prin independența lor totală față de slujbașii birnicilor pământeni.

O astfel de slobozie s-a înființat și pe aceste plaiuri, când la 1776 a luat ființă SLOBOZIA NOVACI, cu locuitori din Ardeal ce ținea de Isprăvnicatul de ungureni din dreapta Oltului. Slobozii au suferit și ele tot felul de schimbări, fiind când desființate, când reinființate, lucru întâmplat și la Novaci unde, la 1831, din Slobozia Novaci a luat ființă satul NOVACI-STREINI. Tot acum, pentru băștinași s-a introdus denumirea de NOVACI-ROMÂNI pentru a se putea deosebi de cei veniți de peste munți. Satul Novaci-Streini a fost întemeiat pe vechiul drum al oilor, în apropierea munților în care-și pășteau de veacuri turmele de oi mărginenii sibiieni.

Iată că numărul mare de imigranți, 91 familii la 1831, a dus la înființarea la Novaci a unei așezări statornice a românilor transilvăneni, a unei comunități de români ungureni, păstori veniți din Mărginimea Sibiului. Imigranții ardeleni nu au fost asimilați de populația locală întrucât aici nu a venit doar un grup distinct, ci o masă imensă de oameni care a constituit o comunitate cu preocupări, obiceiuri și tradiții aparte, a căror viață s-a desfășurat după aceleași reguli ca cele ale locului de unde veniseră.

Și ca să lămurim lucrurile, aici, la Novaci, au venit pe teritoriul unei localități a cărei existență este atestată documentar în urmă cu 520 de ani, la 9 martie 1502, deci cu mult timp înaintea venirii și stabilirii lor în aceste locuri.

Constantin DĂRVĂREANU

LUMEA ÎN SCHIMBARE

Istoria este devenirea noastră ca umanitate, societate sau ca indivizi. Acum, când se complică lucrurile, este vremea să ne întrebăm ce este și cum va fi viața noastră în viitor. Aici avem o diversitate de idei pentru producerea a ceea ce înseamnă viitor. Subiectul este războiul din Ucraina, care a început pe 24 februarie a.c., prin bombardarea de către Rusia a unor ținte militare. Occidentul, ca și noi, le-a luat parte ucrainenilor, dar nu se implică cu trupe, ci doar cu armament. Pe de altă parte, se spune că o astfel de declarație lasă liber celor care vor să plece în Ucraina și să lupte acolo.

Celălalt beligerant este Rusia, care ar fi făcut un război de agresiune asupra Ucrainei. Din punct de vedere al dreptului internațional este un război de agresiune. Numai că Ucraina este Țara de la margine, așa cum se spune și în extremul orient și la Vehoiansk. Este greu de înțeles, pentru că mass-media nu ne pune la dispoziție o cunoaștere obiectivă, din diferite motive.

Rușii, pe de altă parte, mai spun că Ucraina ar fi fost ocupată de neo-naziști. În acest context, Occidentul ar fi înghețat bunurile pe care Rusia le avea în Vest. Într-o prezentare de la TV, lumea a văzut cum a fost făcută praf locuința în care stătea o familie de ruși în Paris.

Mai mulți analiști care studiază lumea în mișcare, au păreri diferite. Am văzut o ediție a publicației italiene Corriere della Sera care spunea că trebuie ca președintele Ucrainei să-și dea demisia, pentru că și-a scos poporul la meza. Știm că ucrainenii pot fi eroi și mulți dintre ai gata să moară pentru țara lor. Când vezi vreo 10 milioane de refugiați în țările vecine, iar zeci de milioane au rămas fără casă, poate că ar fi mai bun un compromis salvator.

Toți se așteaptă ca China să fie de partea Rusiei. Pentru noi, această poziționare a Chinei, denumită și Atelierul Lumii, care exportă din greu în România, ar fi un dezastru. Unele țări, ca Germania, Franța ș.a. au făcut averi mari în China, și acum nu prea le convine să le închidă.

Prof. univ. dr. N. VINȚANU

Pe de altă parte, foarte ciudat, Africa și America Latină nu se prea aliază nici cu unii, nici cu alții. Probabil că fiecare își urmează calea sa.

După cum se spune, China ar acorda sprijin Rusiei până la un anumit punct. Dacă ar izbucni un conflict mondial, câteva lovituri nucleare ar termina civilizația. Alți teoreticieni spun că civilizația se va muta în Asia. Se zice că a fost întâi Imperiul Egiptean, apoi cel Grecesc, Roman, Europa Occidentală și a trecut apoi în SUA, după cel De-al Doilea Război Mondial. Se pare că despre statul chinez, care are o vechime de 4000 de ani, nu știm prea mult. Totuși în China a avut loc o răspândire confucianistă și ca atare, atât statul chinez din vechime, cât și statul de acum, ar trebui să se ocupe de oameni.

Acestea sunt, în sumar, faptele. Dezvoltarea societăților este un câmp deschis, în care istoria trebuie să urmeze o rațiune conștientă. O teorie a dezvoltării fiecărui popor lasă loc fie unei globalizări, fie a mersului de sine stătătoare. De aceea noi și Uniunea Europeană am dat societăților un anumit mers. O serie de popoare au ieșit din somnolența care le caracteriza pentru a fi părtașe la efortul comun. Nouă ne lipsește industria, care a fost vândută la fier vechi, și o bună parte din agricultură, pe care au luat-o străinii. Dacă China și Rusia se întorc împotriva noastră, credem că vor urma vremuri grele. Până la urmă, în fața noului orizont, nu prea credem că vom face față.

Înțelepciunea noastră strămoșească ne spune că trebuie să acționăm în raport cu înțelegerea pe care o avem, adică a descoperii un conținut al lumii este totuna cu descoperirea relațiilor în care se intersectează oamenii. Așa cum cântau pandurii lui Tudor Vladimirescu în 1821, zicem și noi - Mugur, mugur, mugurel / Ia fă-te mai măricel / Că ne-am săturat de iarnă / Și de greutatea din țară / Floarea, iarba nu mai crește / Unde prinde, tot stărpește / Mugur, mugur, mugurel...

Însemnări de demult

Pe locul unde se găsește casa familiei Gheorghiu Tudor (Dorel), se găseau odinioară casele Palada în care a viețuit Maria Palada, una dintre cele patru fiice ale lui Constantin Vlădoianu, fost proprietar al Moșiei Novaci.

Maria Palada, cunoscută pentru faptele bune făcute pentru Novaci, a avut o fiică, pe Olga, căsătorită cu colonelul Teodor Graur, fost ministru pe timpul Regelui României, Mihai I. Familia Graur a avut doi copii: Alexandru (Andu), mort în cel de-al Doilea Război Mondial și Irinel.

Familia Graur locuia, de regulă, în Craiova, dar vara venea în repetate rânduri la Novaci, colonelul fiind îndrăgostit de munții noștri și de aerul curat pe care-l găsea aici.

Venirea comunismului i-a adus multe necazuri familiei Graur, colonelul fiind aruncat în închisoare, iar soția Olga și fiica Irinel având de suferit de pe urma originilor, necazurile aducându-le chiar moartea.

Olga, soția colonelului, fiica Mariei Palada, a alunecat pe gheață, și-a fracturat bazinul, ceea ce i-a adus decesul.

Colonelul Graur a murit și el în urma exploziei unei butelii de aragaz în casa din Craiova, unde locuia cu fiica Irinel.

Rămasă singură, la Craiova, Irinel a vândut casa de la Novaci familiei Gheorghiu care a fost demolată, iar pe locul celei vechi a fost ridicată una nouă.

O perioadă, Irinel venea din când în

când la Novaci. În vara anului 2014, Irinel s-a stins din viață și odată cu ea și amintirea celei care a fost Maria Palada; pentru majoritatea novăcenilor nu mai spune aproape nimic astăzi.

Iată și motivul pentru care cred că a sosit timpul să vorbim și despre faptele bune pe care le-a făcut Maria Palada pentru Novaci și novăceni. Despre Maria Palada, fiica sa Olga și despre colonelul Teodor Graur, soțul Olgăi, au rămas puține informații. Câteva le-am cules din „Cartea vieții mele”, scrisă cu multă sensibilitate de către stimatea Doamnă educatoare Maria Șandru, precum și din puținele documente găsite și păstrate de Dorel Gheorghiu. Din păcate, multe documente și obiecte de valoare au dispărut.

Din Testamentul Elenei Major C. Pruncu, văduvă domiciliată în Bărlad (datat 20 februarie 1918), am aflat că Mariei Major C. Palada, i-au fost atribuite prin testamentul respectiv: paravan pictat pe atlas negru, serviciul de vin, de șampanie, pomiere de fructe, două statuete pe bronz negru, tabloul aquarelă semnat „Voinescu”, un tablou, Icoana Maica Domnului, o farfurie metal argintat rotundă pentru bucate, un album, 2 covorașe, iar fiicei sale, domnișoarei Olga Major C. Palada: lavaboul din iatac cu oglindă mare, un vas garnit cu cireși de porțelan, o toaletă nikel cu măsuța ei, un covor, o măsuță de lemn negru încrustată cu o placă neagră cu floare albă, două candelabre de bronz și suma de 12.000 lei.

Iată cum s-au pierdut atâtea obiecte de mare valoare care ar fi putut fi adunate într-un muzeu al Novaciului. Cunoscut demersurile domnului primar dr. ing. Dumitru Leuștean pentru înființarea unui muzeu, și sper în realizarea proiectului la care se lucrează, fiindcă este păcat să rămănem și fără puținele documente și obiecte care încă se mai găsesc.

Referitor la Colonelul Graur Teodor, soțul fiicei Mariei Palada, Olga, acesta s-a născut la 9 iulie 1894 în Craiova, ca fiu al căpitanului Teodor Graur, de profesiune militar și al Ecaterinei, tot din Craiova. Colonelul Teodor Graur a absolvit Gimnasiul de Fii de Militari din Craiova (1909), caracterizat ca un caracter serios, sărguincios, inteligență potrivită, apoi Liceul Militar Iași, purtare bună, aplecat spre studiu.

Constantin DĂRVĂREANU

ȘCOALA HIRIȘEȘTI

Învățământul novăcean, beneficiind de-a lungul timpului de dascăli bine pregătiți și-a câștigat un bun renume nu numai în zonă, ci și în întreaga țară. De pe băncile școlilor din Novaci s-a ridicat o pleiadă de intelectuali care fac cinste învățământului novăcean și localității noastre.

Școala din Novaci este considerată a fi cea mai veche din zonă. Prima mențiune referitoare la existența unei școli în zonă s-a făcut într-o scrisoare din anul 1794, când egumenul Mănăstirii Horezu retrace moșiile Novaci și Cleiul, episcopului moșiei lui Fota Vlădoianu, pe motiv că acesta nu a contribuit la bunăstarea bisericii și școlii.

De subliniat faptul că până la înființarea primelor școli și chiar după, se învăța carte în tindele bisericilor, preoții și cântăreții servind ca învățători. Abia după 1837 încep să se înființeze școli, la sate, care se înmulțesc și se organizează temeinic sub domnia lui Cuza Vodă când s-a votat prima lege a obligativității școlare.

Primele școli cunoscute la Novaci au fost cele din Novaci-Străini (învățător Nicolae Vințanu din Poiana Sibiului) și Pociovaliștea (învățător-popa Ștefan).

Am mai scris despre școlile din Novaci și Pociovaliștea. În numărul de față al „Novăceanului” mă opresc asupra școlii care a funcționat în satul Hirișești. La 15 septembrie

dată în folosință în anul 1960. Din anul 1957, învățător și director al Școlii de 4 ani Hirișești a fost învățătorul ȘTEFĂNOIU GRIGORE, cel care a coordonat întreaga activitate de construcție a noului local de școală dat în folosință în anul școlar 1960-1961. Învățătorul Ștefănoiu Grigore, Grigoriță cum îi spuneau toți novăcenii, s-a implicat în mod decisiv în obținerea fondurilor necesare construcției școlii și dării ei în folosință. A fost învățător și directorul acestei școli până în anul 1986 când s-a pensionat.

Școala de 4 ani Hirișești a funcționat până la începutul anului școlar 1990-1991 când prin reducerea numărului de elevi, aceștia au fost repartizați la Școala Generală Novaci, iar clădirea a fost transformată în Cămin de Bătrâni.

Învățătorul Ștefănoiu Grigore, împreună cu învățătoarea Ștefănoiu Elena s-au preocupat permanent de buna funcționare a școlii, de pregătirea copiilor din satul respectiv, școala din Hirișești fiind printre cele mai apreciate școli din județul Gorj. Școala devenise prin strădania celor doi învățători un model de organizare și funcționare, elevii intrând în clase doar în teniși ori altă încălțăminte ușoară pentru păstrarea curățeniei.

Doamna învățătoare Ștefănoiu Elena, școala fiind prevăzută cu două posturi de

1841, într-o dovadă dată de P<ătru> Popescu, candidat de învățător la școala satului Hirișești, plaiul Novaci, acesta confirmă profesorilor Școlii Normale din orașul Târgu-Jiu că a primit 42 manuale școlare.

Potrivit unei Dovezi din 3 decembrie 1842, primul învățător la Școala Hirișești a fost Pătru Popescu, urmat de Nicolae Ivan și de Ion Bălțatu. După Ion Bălțatu, la Școala Hirișești a venit ca învățător, din 1867, Demetrie Brezulescu, care a funcționat ca învățător până în 1873, cunoscut sub numele de Dumitru Breazu.

Școala din Hirișești era construită din lemn, fără curte, „cu o tablă de socoteli bună, iar cealaltă proastă”. Au fost ani în care școala a fost când desființată, când reînființată.

După anul 1950, dezvoltarea învățământului la Novaci a luat amploare, creindu-se o bază didactico-materială corespunzătoare, cu noi localuri de școală, săli de clasă spațioase, laboratoare și ateliere școlare. Între acestea și Școala Hirișești construită și

învățător, a funcționat la școala veche și apoi la cea nouă din anul 1958 până la pensionare. Anterior a funcționat ca învățătoare la Școala Novaci, în perioada 1945-1949 și apoi la Școala Măceș-Novaci, de unde s-a transferat la Școala Hirișești.

De subliniat că în cadrul Școlii de 4 ani Hirișești a funcționat și o grădiniță de copii, educatoare fiind până la pensionare doamna Vede Elena, soția fostului medic pediatru Nicolae Vede, plecat prea de timpuriu dintre noi.

Despre învățătorul Ștefănoiu Grigore, pot să spun că s-a preocupat și de soarta unor copii lipsiți de posibilități materiale pentru continuarea studiilor, între care și de sora mea. De asemenea, a ajutat mulți colegi de breaslă și alți novăceni cu împrumuturi de la CAR Învățământ pe care-l conducea, bani necesari în construcția de locuințe sau rezolvarea unor probleme de sănătate, învățământ etc.

Constantin DĂRVĂREANU

Adnotare pe marginea articolului care urmează

Am primit de la București un articol semnat de doamna Cleopatra Luca, profesor, scriitor, ziarist-Independența Română-, articol dedicat prof. univ. dr. inginer GHEORGHE ȚICLETE, gorjean de-al nostru, născut la Târgu-Jiu.

Pe profesorul și ziaristul Gheorghe Țiclete l-am cunoscut îndeaproape în septembrie 2014 cu prilejul Simpozionului Național „Satul românesc- sat european”, ediția a XXV-a, găzduit de Casa de Cultură Novaci. De atunci am rămas în relații frumoase, mai ales că avem și unele legături comune.

În august 2020 mi-a oferit cartea *Evocări – Cei care au fost*, o carte în care autorul a scris despre multe personalități ale țării, între care și despre Bogdan Petriceicu Hașdeu, pentru care autorul dovedește un adevărat cult.

În cursul anului trecut, prof. Gheorghe Țiclete a scris și în „Novăceanul” despre Dumitru Brezulescu și Banca Populară „Gilortul” din Novaci.

Pentru noi, novăcenii, Bogdan Petriceicu Hașdeu despre care atât de frumos

scrie prof. Gheorghe Țiclete, are o semnificație deosebită. După cum se știe, Bogdan Petriceicu Hașdeu, a scris în *Etimologicum Magnum Romaniae* despre existența în plaiul Novacilor a locului Vermeghea, precizând că aceste locuri făceau parte din Țara lui Litovoi. Mai mult, Bogdan Petriceicu Hașdeu, aflând de existența acestui loc în plaiul Novacilor, la vremea sa, a considerat că Vermeghea ar fi fost o așezare contemporană voievodului Litovoi și că i s-ar putea atribui rolul de loc de înscăunare a domnului, un fel de „La Direptate” gorjean.

Iată de ce am considerat că articolul doamnei prof. Cleopatra Luca, „B. P. HAȘDEU – UN GENIU ÎN CULTURA ROMÂNEASCĂ” este bine venit la „Novăceanul” și se înscrie în dorința mea de a desluși adevărata istorie a acestui loc Vermeghea din plaiul Novăcenilor.

Constantin DĂRVĂREANU

B. P. HASDEU – UN GENIU ÎN CULTURA ROMÂNEASCĂ

Secolul al XIX-lea aduce mari transformări în cultura românească. Trei dintre enciclopediștii noștri se nasc și activează în acest veac al sfârșitului celui de al doilea mileniu după Christos: Ion Heliade Rădulescu, Mihai Eminescu și Bogdan Petriceicu Hașdeu. Mai amintim de scriitorii perioadei marilor clasici și de mulți alții din diferite compartimente ale științei și culturii naționale. Când se aglomerează astfel de valori în evoluția unui popor, înseamnă că acesta a ajuns la un anumit nivel de dezvoltare, de înțelegere și de capacitate spirituală.

Domnul prof. univ. dr. inginer Gheorghe P. Țiclete, contemporanul nostru, a avut un cult pentru genialul B. P. Hașdeu (1838 – 1907). După ani de studiu și de întocmire a unor lucrări, de ordinul zecilor, mai ales în domeniul construcțiilor, a științei, în general, iată că într-o perioadă de maturitate intelectuală se ocupă de multe personalități ale progresului național, publicând două masive volume de „Evocări” („Lumea prin care am trecut” și „ Cei care au fost ”), iar de curând, a fost preocupat de întocmirea unei monografii ample despre Bogdan Petriceicu Hașdeu, care a și apărut la Ed. Fast Editing, 2020, București.

O primă observație asupra acestei opere și a realizatorului ei este desfășurarea unui amănunțit studiu asupra familiei Hașdeu, mergându-se cu sondarea arborelui genealogic până în secolul al XV-lea. De aici și patriotismul omului de știință și literatului Bogdan Petriceicu Hașdeu. Oricât de ocupat ar fi fost în ceea ce întreprindea în diferite domenii de activitate în același timp, marele cărturar nu neglija un sentiment pe care l-au avut

toți ascendenții săi – adică ceea ce realiza era punerea în practică a dăruirii sale pentru poporul strămoșesc și pentru patria nemuritoare.

Realizatorul monografiei despre care vorbim s-a informat din surse diferite, dar cel mai adesea, din arhivele Bibliotecii Academiei Române, instituție majoră pentru oricine vrea să se documenteze corect și minuțios asupra unui subiect. Datele cele mai clare încep să se infiripe din secolul al XVIII-lea înapoi. Sunt evidente aptitudinile pentru învățatură ale celor din familia viitorului mare cărturar ales de profesorul Gheorghe Țiclete. Așa că nu este de mirare să se ivească și cele două genii: Bogdan Petriceicu Hașdeu și fiica sa, Iulia Hașdeu. „În comun, aceștia aveau (...) un sentiment care se ridica tumultuos din adâncul sufletului ca un vulcan cald și dureros, nedistructiv, dar conștient și de neînlocuit,” găsim, la pagina 29, în monografie.

Noi, cititorii, admirăm puterea de concentrare și perseverența profesorului Țiclete în aplecarea sa asupra studiului la o vârstă la care alții se desfășurau în croaziere, ca să nu mai amintim de cei mulți care doar se bucură de nepoștii lor în umbra copacilor din parcuri, manieră deloc de neglijat, dar doar atât.

Bogdan Petriceicu Hașdeu a fost un poliglot (cunoscător a 26 de limbi) și a înmagazinat cunoștințe în cantități cum doar în cazuri extrem de rare se întâmplă. Tot ceea ce întreprinde în viața sa acest Om are caracter patriotic și tendința de a menține trează conștiința națională. Încă din tinerețe își pregătește unele lucrări de anvergură de mai târziu. Treptat și-a înmulțit aptitudinile și și-a format o

pregătire excepțională. Doar un exemplu de ieșire din comun a comportamentului savantului născut în Cristineștii Hotinului: a învățat limba turcă în numai zece zile și a ținut o cuvântare în această limbă, încât a uimit asistența. Dacă n-a făcut carieră militară, așa cum începuse să se pregătească în tinerețe, s-a dovedit a fi pe mai departe poet, prozator, dramaturg, savant în domeniul lingvisticii, filologiei, istoriei, publicist și practicant al spiritismului. Lista scriitorilor pe care i-a citit, i-a studiat este mare și valoroasă: Byron, Pușkin, Lermontov, Gogol, Shakespeare, Thomas Morus, Walter Scott, Dante, Goethe, Fr. Schiller, Adam Michiewicz, Calderon de la Barca și mulți alții. Iată un model pentru orice perioadă și pentru orice tânăr cu înclinații spre studiu. Temperamentul efervescent al lui B. P. Hașdeu îi este specific, dar căutam în el dorința de rezolvare a multor probleme, de a duce la bun sfârșit multe propuneri, chiar dacă forțele și împrejurările nu l-au ajutat. Biografia lui B. P. Hașdeu este foarte încărcată. Al. I. Cuza însuși a văzut în el încă de la începuturi o mare capacitate creatoare și un bun executant. Nu trebuie să trecem cu vederea respectul admirativ al savantului pentru strămoșii noștri, dacii, de aici afirmația lui: „Împăratul Traian i-a supus pe daci, nu i-a stărpit.” Ideile lui Hașdeu au ecou și-n rândul multor români actuali cu noi.

Domnul prof. Gheorghe Țiclete s-a aplecat în amplul său studiu despre savantul stabilit în cele din urmă la București și apoi la Câmpina, scoțându-i în evidență fiecare caracteristică: erudit, patriot, democrat, neliniștit spirit enciclopedic, cu o mare fantezie creatoare,

un român foarte cunoscut în cercurile universitare și academice internaționale, membru al multor academii din Europa și din America.

Nu trebuie să facem un compendiu al lucrării realizate de profesorul Țiclete, ci să scoatem în relief munca de cărturar a acestuia asupra contribuției la dezvoltarea culturii române a marelui erudit B. P. Hașdeu.

Un alt nume care l-a fascinat pe monografistul Gheorghe Țiclete este Iulia Hașdeu, fiica marelui învățat. Până la cei 19 ani ai săi, geniala româncă a realizat cât nu se întâmplă des nicăieri în vreo altă cultură. Tatăl a fost mândru de ea (și noi la fel) și cei doi au comunicat chiar după ce Iulia a trecut în neființă atât de tânără, victimă a tuberculozei, boală a aceluși timp. Castelul înălțat de Bogdan Petriceicu Hașdeu la Câmpina a fost schițat de tată după cum îi dicta fiica în ședințele lui de spiritism. Demersurile savantului în acest domeniu au fost revelate în lucrarea „Sic cogito”. Contemporanii lui n-au văzut cu ochi buni multe din faptele savantului, dar mai ales ieșirea lui din normalitate prin aducerea pe pământ a spiritului fiicei, în marea lui dragoste pentru ființa plâpândă din punct de vedere fizic, dar puternică pe planul gândirii și al sufletului.

„Ar fi multe de spus și de adăugat, dar Hașdeu nu va putea fi cunoscut și apreciat, admirat și înțeles decât atunci când vom încerca să ne transpunem cu răbdare și fără idei preconcepute, în epopeea vieții sale...” încheie profesorul Gheorghe Țiclete minunata sa monografie despre savantul de geniu Bogdan Petriceicu Hașdeu.

CLEOPATRA LUCA

Lada cu amintiri

Da' ce nu mai puteți avea câteva minute răbdare în cei 40 și ceva de ani lumină?

Era prin anii '80, cam cu 2-3 ani înainte de Evenimentele din Decembrie 1989. Spectacol mare la Casa de Cultură Novaci cu inegalabilul Tudor Gheorghe.

Pe Tudor Gheorghe îl cunoscușem puțin mai înainte, cu prilejul unui spectacol televizat sub genericul „Gala Antenelor – Oltenia”, în cadrul arhicunoscutei emisiuni comuniste „Cântarea României”, care era de fapt cântarea conducătorului iubit și a partidului comunist. Cu acel prilej, Tudor Gheorghe venise la Novaci împreună cu realizatorul emisiunii, poetul Adrian Păunescu, impresionat de evoluția Ansamblului Folcloric „Nedeia” al Casei de Cultură Novaci la trecerea în revistă a formațiilor care urmau să intre în gala respectivă. Acest lucru se petrecuse pe scena Teatrului Național Craiova, când poetul Adrian Păunescu, văzând valoarea ansamblului, cu un repertoriu curat, autentic, a întrerupt reprezentația ansamblului anunțând cu glas tare la microfon: „Filmăm la Novaci”. Și așa s-a și întâmplat.

De atunci am rămas în relații foarte bune cu inegalabilul Tudor Gheorghe. Așa se face că la vreun an și ceva l-am invitat să susțină un recital la Novaci, să mă ajute să strâng bani pentru salarii, fiindcă în acele vremuri eram obligați să ne asigurăm o bună parte din salarii din

venituri extrabugetare. A fost de acord, am stabilit data spectacolului și bineînțeles, am făcut publicitate. Mi-a mai spus că va trebui ca la sfârșitul spectacolului să-i dau un leu, fiindcă dânsul este artist profesionist și nu cântă degeaba.

În seara spectacolului, la recital, puhoi de lume. Sala de spectacole a Casei de Cultură Novaci devenise neîncăpătoare. Cred că erau în sală în jur de 700 oameni, veniți să-l vadă pe marele artist Tudor Gheorghe. Publicul, receptiv la tot ce se producea în scenă, asculta într-o liniște monumentală recitalul lui Tudor Gheorghe.

Când a apărut pe scenă și a văzut atâta lume, unicul Tudor Gheorghe a exclamat: „Vai de mine, ce de lume! Și toată lumea asta a venit să mă vadă pe mine, în loc să stea acasă să vadă Telejurnalul de seară”. Murmure, râsete printre dinți, parcă teamă de a te manifesta vizibil la auzul acestor cuvinte, rostite cu mare curaj într-o perioadă grea a istoriei noastre.

Mai trece ceva timp și se întrerupe curentul. Publicul, captivat de cântecele lui Tudor Gheorghe și cu gândul că spectacolul nu va mai putea continua, întreruperile de curent pe timpul comunismului fiind lucruri normale, s-a manifestat puțin mai zgometos.

Atunci, Tudor Gheorghe, cu un glas de militar de carieră care dădea raport superiorului său, s-a adresat mulțimii: „Da' ce, nu mai puteți avea câteva minute răbdare în cei 40 și ceva de ani lumină?”

Aplauze frenetice care răsplăteau deopotrivă pe marele trubadur Tudor Gheorghe și în același timp pe curajosul Tudor Gheorghe căruia nu i-a fost teamă că printre cei circa 700 spectatori vor fi fost și mulți dintre cei care erau aserviți regimului comunist.

L-am urmărit zilele trecute pe Tudor Gheorghe pe un post de televiziune vorbind despre multe lucruri privitoare la țara noastră. Nu știu câți politicieni l-au urmărit. În emisiune a vorbit și despre perioada în care a fost interzis, la indicațiile Coanei Leana.

Dar să revin. De atunci, pentru mine, Tudor Gheorghe a rămas nu numai un artist, o cunoștință agreabilă, dar și un mare caracter. Mai ales că la sfârșitul recitalului mi-a repetat: „Eu sunt un artist profesionist și ți-am spus că nu cânt degeaba. Dar nici nu pot să-ți iau bani. Așa că, îmi dai leul!!!” Și într-adevăr, a trebuit să-i dau leul.

Constantin DĂRVĂREANU

NOVĂCIUL DE OBINIOARĂ...

(articole și note publicate în săptămânalul interbelic „Gorjanul”)

Cristian GRECOIU

❖ „În noaptea de 11-12 octombrie 1933, pe la ora 11 un incendiu a mistuit complet două clădiri din Novaci: școala elementară de meserii și pretura. Focul și-a făcut apariția în spatele atelierului de ferărie al școlii. Clădirea fiind de lemn, e ușor de închipuit că în mai puțin de o oră întregul corp a fost distrus de foc, precum și clădirea din față – ocupată tot de școală – ca și cea din spate, unde era instalată pretura plășii. Casele în care era instalată școala erau ale d-lui Nechit Vinereanu ... Tot din lemn era construită și casa dl. Băca, în care era pretura. De aci s-au salvat multe lucruri: mobilier, uși, ferestre etc. Totuși pagubele ambelor clădiri trec de 3-400 000 lei. Școala de meserii a fost păgubită astfel: unelte arse și dispărute (12 000 lei), materiale (4000 lei), cheltuielile de reparație a uneltelor atinse de foc (1560 lei). În total 17-18 000 lei ... Unelte și material salvat de școlii posibilitatea să-și continue cursurile. Directorul școlii, dl. Oprișan, a amenajat câteva din camerele de zid scăpate neatînse, unde se fac cursurile. Arhiva a fost salvată.”

(„Gorjanul”, an X, nr. 39 din 25 octombrie 1933, pag. 2)

❖ „Mulțumiri: Dl. I.Gh. Oprișan, directorul școlii de meserii Novaci, în numele corpului didactic al școlii precum și al părinților elevilor, aduce pe această cale vii mulțumiri d-lui I. Dem Petrescu, președintele comitetului școlar, care în urma incendiului suferit de școală, a cedat spre utilizare, fără nici o pretențiune, o sală în care s-a instalat secția de tâmplărie, până la amenajarea vechiului local.”

(„Gorjanul”, număr festiv din 1933, an X, nr. 47-48, pag. 27)

❖ „Grave nereguli la Ocolul Silvic Novaci: Dl. Ion Dem Petrescu din Novaci ne semnaleză – printr-o scrisoare – că la ocolul silvic din acea localitate s-au săvârșit fraude de sute de mii lei, în dauna statului și a locuitorilor. Vina principală, după câte ne spune, o poartă un fost conducător silvic. Totuși ministerul de resort, în urma anchetei făcute, a pedepsit cu mutarea pe șeful ocolului d. Inginer Traian Stan. Nu sunt excluse – ne asigură d. Petrescu – noi complicațiuni, chestiunea aflându-se pentru moment înaintea cabinetului de instrucție de pe lângă tribunalul local.”

(„Gorjanul”, număr festiv din 1933, an X, nr. 47-48, pag. 40)

❖ „(...) În 1863 a luat ființă un oficiu poștal în comuna Novaci, actualmente condus de of. cl. III Simescu Alex. Având în subordine 4 factori urbani, 1 lucrător de linie și 7 factori rurali (...)”

(„Gorjanul”, număr festiv din 1933, an X, nr. 47-48, pag. 18)

❖ „În 1933 s-a înființat în Novaci o farmacie, proprietatea lui P. Claudatu din Târgu Cărbunești”

(„Gorjanul”, an X, nr. 29 din 7 august 1933, pag. 4)

❖ „Donații pentru construirea bisericii din Novaci Români: Administrația Muntelui Paltinul (14 000 lei), Ținutul Olt – 7000 lei, dr. Al. Niculescu – 1000 lei, C. Lianu – 1000 lei, Ion Giugiulan – 1000 lei, Dtru N. Comănescu (învățător) – 500 lei, o binefăcătoare anonimă – 500 lei, Octav Lascăr – 200 lei, C. Vasilescu (farmacist): 200

lei, I.N. Răduțescu – 100 lei, Petre Stamatoiu – 100 lei, I. Bărbulescu din Târgu-Logrești – 100 lei, o binefăcătoare anonimă din Hirșești – 100 lei”

(„Gorjanul”, an XVI, nr. 45/1939, pag. 5)

❖ „Culturale Novaci: Parohia Hirșești-Novaci, în cadrul Căminului Cultural D. Brezulescu, a dat o reușită serbare în ziua de 22 aprilie. Preotul V. Tomescu-Novaci a cuvântat despre Familie și sat. S-a interpretat minunat O noapte furtunoasă de un grup de studenți, eleve și elevi de curs secundar. S-a recoltat un beneficiu net de 475 000 lei, care se va folosi pe lângă alte sume la cumpărarea unui clopot la sfânta biserică filială din satul Novacii Români. Dl. Serghie Leuștean îndrumătorul cultural al plășii Novaci a vorbit în încheiere despre căminele culturale și ridicarea satelor.”

(„Gorjanul”, an XXII, nr. 19-20 din 10 mai 1946, pag. 5)

❖ „Adunarea Băncii Gilortul-Novaci: În ziua de 24 martie, banca populară „Gilortul” din Novaci și-a ținut cea de-a 43-a adunare generală ordinară. Darea de seamă a Consiliului de Administrație, făcută de dl. Ion Giugiulan, președintele insitutei, a fost ascultată cu desăvârșită liniște, fiind o redare fidelă a operațiunilor făcute, în văzul tuturor, în decursul anului încheiat. Conducerea băncii a dat dovadă de multă înțelegere, de muncă neprecupețită și de jertfe, mai ales în chestiunea aprovizionării, împrumutându-se chiar și personal cu câte 2 milioane fiecare, pentru a ajuta operațiunile instituției. Cu

unanimitatea celor 387 membri prezenți, adunarea a descărcat consiliul de gestiunea anului 1945, așa precum a aprobat toate punctele din ordinea de zi. Comitetul ales de această adunare, a reales ca președinte pe dl. Ion Giugiulan, iar ca vicepreședinte pe dl. Const. Lianu, înv. superior. Banca „Gilortul” își urmează drumul trasat de înaintașii săi. Și aceasta bucură sincer pe toți cei ce înțeleg și iubesc cooperația.”

(„Gorjanul”, an XIII, nr. 16-17 din 21-30 aprilie 1946, pag. 5)

❖ „De la Novaci: Direcțiunea școlii primare din Novaci aduce călduroase mulțumiri băncii populare „Gilortul” din localitate, care – urmând tradiția – a dăruit și anul acesta cărți și rechizite, ce s-au distribuit premianților din toate clasele la serbarea de fine de an. Tot cu acest prilej a acordat un premiu de 100 000 lei premiantei clasei a IV-a, sumă ce s-a depus la numita bancă, spre a se întrebuița la deschiderea noului an școlar pentru procurarea cărților necesare la gimnaziul unic. E de notat că premianta clasei a IV-a a fost eleva orfană și săracă Lascu Ana, care a luat și premiul pe județ la limba română, la concursul ținut în iunie 1946 la Tg. Jiu. De asemenea mulțumește călduros d-lui arhitect Gh. Doicescu din București, care asistând întâmplător la serbarea din 10 iunie, a dăruit suma de de 100 000 lei spre a se împărți la două premiante: una din clasa a IV-a și alta din clasa a I-a, spre a le servi la procurarea de cărți. Gestul acestei persoane, străină de localitate vorbește de la sine.”

(„Gorjanul”, an XIII, nr. 32 din 15 august 1946, pag. 2)

VERMEGHEA

Existența locului în plaiul Novăcenilor este de netegăduit, atâta timp cât este cunoscut de către locuitorii de pe str. Valea Gilortului. Mai mult, unii dintre locuitori au proprietăți în zona Vermeghea.

Ce înseamnă Vermeghe(a), denumirea nu este prea clară: provincie, comitat, județ, ținut în vechiul regat al Ungariei. Unitate teritorial administrativă în care intrau mai multe localități sau locul în care se găseau reprezentanții unei vermeghii, putere militară.

De altfel, am descoperit că o asemenea denumire există și în cazul comunei Jina, județul Sibiu. Spre exemplu, în secolele XVI-XVIII, Jina avea o apartenență dublă, fiind împărțită între Comitatul Alba de Jos (Vermeghia Bălgradului, Unter Weisenburger, Feher Varmegie) și Scaunul Sibiului (Szeben Varmeghie). Termenul de VERMEGHE este cunoscut nu doar la Novaci, ci și în multe alte localități din Transilvania.

Aș îndrăzni să spun că este vorba de niște hotare; în timpul Imperiului Austro-Ungar, granița cu Imperiul trecând probabil și prin acest punct, Vermeghea, mai ales dacă avem în vedere faptul că în casa domnului prof. univ. dr. Nicolae Vințanu, din Plăieț, pe la 1891 era Vama Novaci și un alt punct vamal pe str. Mioarelor, actuală str. Gen. Medic Virgiliu Răduțescu. Apoi este cunoscut locul „La Cazărmi” de la limita dintre munții Cerbu și Plopu, iar la intrarea în Novaci dinspre munte, în punctul „La Gurguleu” era poligonul de tragere, iar mai jos, unde începea atunci „Drumul Finanților” sau „Calea Lată” (dispărute azi), era pichetul de grăniceri.

Este vorba de perioada de după 1683 când turcii au fost învinși de austrieci la Viena, iar în 1687, împărații Vienei au ocupat militărește Transilvania, iar în 10 mai 1688 Dieta Transilvaniei a proclamat anexarea ei la Imperiul Habsburgic, recunoscută de turci abia prin Pacea de la Carlovitz din 1699. Informații deosebit de utile ne aduce și Petrișor Ciocan în cartea abia scoasă de sub tipar, *Novaci-Gorj. Date. Datări. Interpretări. De la începuturi la România Mare*, Editura MĂIASTRA, Târgu-Jiu, 2022.

Bornă de frontieră pe o graniță nedreaptă-Groapa Seacă

Astfel, din carte aflăm că între 1872-1877, la Novaci a fost dislocată o companie grănicerească, iar la 1904 este semnalat Punctul vamal Sălanelle din comuna Novaci. În 1910, în casa închiriată de la Vasile Stoian din Novaci era instalat un pluton de grăniceri, iar la 9 septembrie 1914, Ion Gh. Ciorogarua a închiriat Corpului de grăniceri casele lui din Novaci. Avem suficiente date care ne arată că Novaciul a fost zonă de frontieră și că Transilvania a rămas anexată la Imperiul Habsburgic până în 1918 când a avut loc Marea Unire.

Revenind la Vermeghea, poate fi vorba de o cetate regală de apărare împotriva invadatorilor, o construcție înconjurată cu ziduri din piatră și șanț exterior. În jurul acestei cetăți fortificate, localnicii practicau agricultura, mai ales creșterea animalelor. Deci locul Vermeghea în Novaci, a existat și există și astăzi. De altfel, într-o foaie de zestre de la 29 noiembrie 1853, se spune: „Dinu sânu Ion Anghel Diaconescu din Novaci Români, împreună cu soția sa Ștefania, dau la mâna fiicei lor Bălașa, la căsătoria

acesteia cu Pătru Lupul Mazilu din același sat, între alte bunuri se dau și 5 (cinci) stânjeni din VERMEGHI”.

Lucrurile sunt foarte neclare și greu de elucidat. Locul există dar lipsa unor documente face totuși imposibilă găsirea unor explicații corecte.

Frontiera dintre Transilvania și Țara Românească a fost fixată de mai multe ori începând cu anul 1520, regalitatea maghiară luând munții din apropiere în posesia ei, incluzându-i ca Pământ regesc „Fundus regius” sau „Pământ Crăiesc”.

În ce privește însemnările lui Bogdan Petriceicu Hașdeu din Etimologicum Magnum Romaniae cum că în partea de nord a fostului sat Novaci-Români, în Plaiul Novăcenilor, pe plaiul numit Vermeghe ar fi existat o cetate întărită care se presupune a fi fost locul de înscăunare a lui Litovoi-Vodă, potrivit unor informații ale profesorului de desen, Witold Rola Piekarski, un polonez venit la Novaci în 1902 din motive de sănătate, informațiile se bazează pe presupuneri. Am susținut și eu o asemenea idee în Monografia Orașului Novaci, dar astăzi încep să am multe semne de întrebare.

Dincolo de informațiile, adevărate sau mai puțin adevărate, pe care le deținem, un lucru mi se pare esențial: pământul Transilvaniei, pământ românesc, a trezit pofta unor imperii de tristă amintire. Nu trebuie să uităm că prin munții noștri, care nu i-au despărțit niciodată pe români, a fost trasată o graniță despărțitoare între frați. Poate că și Vermeghea este una dintre invențiile imperiului de tristă amintire.

Mă bucură faptul că acest subiect a fost atins și de prof. univ. dr. Nicolae Vințanu în articolul de pe prima pagină (Novaci – 520 de ani) din numărul trecut al publicației noastre și aș fi foarte bucuroasă dacă ar exista și alte opinii sau ar fi cineva care să dețină informații pe care să le prezinte în paginile „Novăceanului”. Istoria adevărată trebuie cunoscută de către noi toți și nu trebuie să ne mai ferim să spunem adevărul.

Constantin DĂRVĂREANU

A FI PENSIONAR

Ce înseamnă să fii pensionar? Cum e în pensie? Ce pensie ai? Cum stai cu sănătatea? Unde te retragi la bătrânețe? Sunt întrebări și întrebări, sunt sute de întrebări pe care le primește omul când iese la pensie.

Am primit și primesc asemenea întrebări și ca mine probabil, primesc toți cei aflați în pensie. Cum am răspuns? În funcție de cum m-a prins întrebarea, ce-am simțit în momentul respectiv.

Cum ar suna răspunsurile la asemenea întrebări? Destul de alambicate.

Pensionar este cel care după o carieră profesională împlinită este recompensat cu dreptul la odihnă și răsplata viageră pentru ce a muncit. Pensionar este întreținutul dintr-un pension, bătrânul din parc, cel care-și plimbă scăunelul prin curte, dar pensionar i se spune și tânărului care taie frunză la câini pe banii babachii sau doarme toată ziua. Pensionar este cel care ia leafa degeaba și nu muncește nimic și tot pensionar i se spune și hoțului aflat la odihnă în închisoare, mai ales celui condamnat la ani mulți sau pe viață.

Dacă mai adăugăm că sunt oameni cu părul alb aflați în pensie de serviciu, care răsplățiți necorespunzător de societate, muncesc serios la negru pentru a-și câștiga existența în timp ce străzile, parcurile, terasele, ba chiar și locurile de joacă pentru copii sunt ocupate de haidamaci fără nici un căpătâi care pensionează veșnic, răspunsul la întrebări ca cele de mai sus, mai că nu poate fi dat.

Îmi aduc aminte că atunci când sorocul a pronunțat trecerea mea în pensie am plâns. Îmi părea rău că nu voi mai munci în Ministerul de Interne unde tridisem peste 37 de ani, că mă despart de colegi, că nu voi mai prinde hoți și, mai ales, îmi părea rău ca la 56 de ani mă simțeam în deplină sănătate, putere și maturitate profesională, cu poftă de muncă,

dar fără obiectul muncii. În prima lună am umblat prin țară, la mare, pe la prieteni, la rude, dar în luna a doua de pensie eram deja angajat cu acte în regulă într-un alt serviciu. Un serviciu la fel de plăcut ca cel pe care l-am avut până atunci. Un serviciu în care am ocazia să transmit cu titlu de învățătură cam tot ce am învățat eu pe viu în lupta cu criminalitatea. Simt că am ce spune. Simt că sunt viu. Pentru mine pensia vine într-adevăr ca o răsplată și aproape că nu mă simt pensionar. Dar câți ca mine nu ar avea ce spune?

Cred că toți pensionarii au ceva de spus. Ei sunt posesorii unei experiențe de viață și a unor cunoștințe de neegalat, sunt pasionați profesional, iar de fidelitatea lor nici nu mai vorbesc și când mă gândesc câtă lume bună de muncă a pus societatea noastră pe butuci în ultimii ani...

Dacă mai adăugăm că tot EA, societatea se plânge ca nu are bani pentru pensii, ar trebui atunci să întrebăm care-i logica sau, eventual, încotro mergem?

Un polițist american de 62 de ani cu care m-am întâlnit într-o misiune făcea trimitere la faptul că la noi la români nu se muncește. M-a iritat afirmația lui și am insistat.

-La voi se iese în pensie la 50-55 ani, eu am 62 și muncesc.

Mi-a relatat că la tinerete a prins și el hoți, dar că la ei, odată cu vârsta, sunt trecuți în alte activități: culturale, organizatorice, logistice, protocol etc. De ce pentru asemenea activități să fie scoși din muncă polițiști tineri care ar putea prinde hoți în timpul respectiv?

Se spunea nu demult că pentru ca să fii eficient trebuie să ai mintea neamțului. Iată că americanul este chiar mai deștept! De ce nu s-ar găsi și la noi o minte îndrăznească care să întărească ordinea publică cu tot personalul tânăr de prin birouri și să facă dispecerat,

Salutăm ieșirea de sub tipar a romanului polițist în patru volume „Povești adevărate” publicat de neobositul general de poliție Ion Staicu, colaborator vechi al „Novăceanului”! Multe dintre povestirile sale, inspirate din nenumăratele anchete pe care le-a făcut, au mai fost preluate de ziarul nostru. În acest număr prezentăm un eseu preluat din volumul IV - Reflecții din exteriorul frontului.

C. DĂRVĂREANU

statistici, sinteze, analize protoale, însoțire delegații străine etc., cu cadre mai înaintate în vârstă și pline de experiență. Spun eu, ar câștiga mai mult în ambele direcții.

Ba, aș merge și mai departe: în toate școlile de poliție aș încadra profesori numai dintre cei cu o practică de cel puțin 10-15 ani. Și exemplul cu domeniul poliției poate continua în toate domeniile. Până și infractorii rutinați, aflați în închisori pot fi solicitați să dea lecții viitorilor polițiști sau chiar celor prezenți despre cum se pregătește o infracțiune, cum se valorifică produsul infracțiunii sau cum se ascund ei ca să nu fie prinși, aceasta, bineînțeles, după o selecție de rigoare.

Îmi aduc aminte că pentru descoperirea autorilor unei spargerii de casă de bani am consultat un vestit infractor în materie pe care-l arestasem pentru o faptă similară și am învățat multe lucruri, ba chiar m-a pus pe drumul către autor.

Pledoarie pentru o pensie activă se poate face destulă. Important este să existe inițiative, programe, cum se spune mai nou. Fără a vorbi de alte domenii mă gândesc că pensionarii Ministerului de Interne, cadrele militare în rezervă și în retragere, cum ni se spune, ar trebui să vină cu programe de prevenire a

criminalității, de studiere a dinamicii acesteia, cu cicluri de conferințe în școli pe tema combaterii consumului de droguri, a pregătirii populației pentru a se apăra de infracțiuni, etc.

În fiecare județ sunt peste 1000-1500 de polițiști trecuți în rezervă, adică în pensie. O forță nu de neglijat! Dacă ar instrui fiecare măcar un vecin cum să-și ferească locuința de hoți și tot ar fi peste 1-2000 de potențiale victime prevenite.

Dar nu numai în vechea meserie pot fi ei solicitați. Există numeroase lucruri bune de făcut în administrația urbei, a parcurilor etc. Credeți că strică dacă parcurile ar fi date în grija pensionarilor?

Se vorbea odată de înființarea unor organisme de consultanță în care să fie atrași oameni cu experiență pe diferite domenii. Perfect. Cine credeți că ar fi cei mai buni în asemenea organisme? Bineînțeles că pentru asemenea activități ei trebuie să aibă mai mult apropiat de cei care au nevoie de ajutorul lor.

Există și capacități de organizare și resurse umane corespunzătoare.

Gr^l dr. I. STAIKU

Președintele Filialei Brașov a ANCMRR din Ministerul de Interne (Articol publicat în „Transilvania Express”, Brașov, iulie 2003)

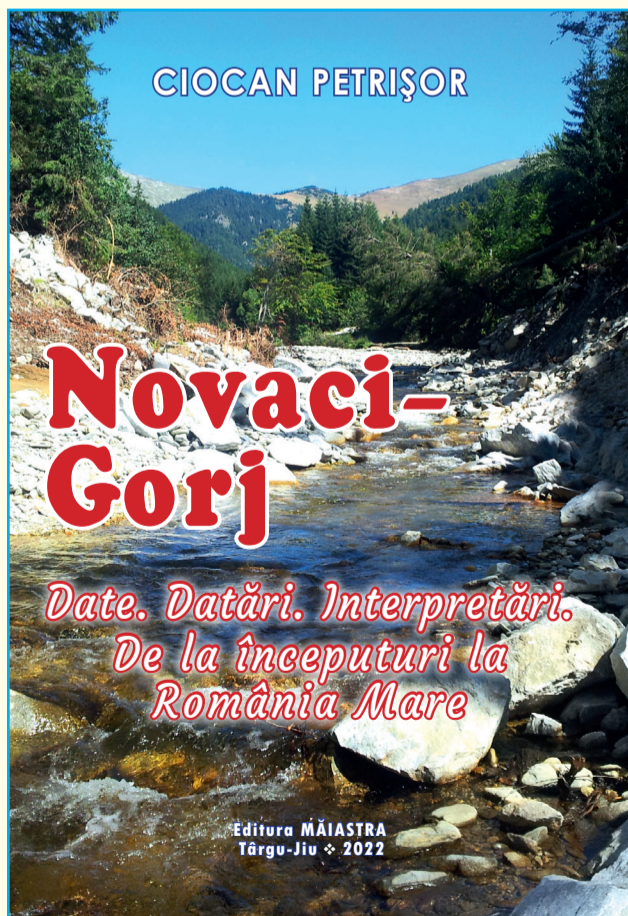
O NOUĂ APARIȚIE EDITORIALĂ

Zilele trecute a ieșit de sub tipar la Editura MĂIASTRA, Târgu-Jiu, cartea: *Novaci - Gorj. Date. Datări. Interpretări. De la începuturi la România Mare*. Autor, Ing. Ciocan Petrișor zis Șorel.

Prin această lucrare, autorul, așa după cum spune el însuși, încearcă să aducă la lumină din „întunecatele” arhive, dar și din multe alte surse, date istorice și nu numai, despre originea noastră, fondul funciar, hotărniciri, transhumanță, învățământ, viață bisericească, închirieri, improprietăți, date, contracte de vânzare-cumpărare etc., ale Novaciului, împreună cu satele Hirîșești și Ghebani, ale munților și moșiilor pendinte de acestea.

Totodată, pune la dispoziția doritorilor o „masă brută” de informație adevărată indicând sursa fiecăreia; din aceasta putând deriva multe alte scrieri ulterioare, pe diferite teme despre zona Novaciului.

Constantin DĂRVĂREANU

Ion Florea

EXTRAVAGANȚĂ

Luna-i lună, steaua-i stea.
Pân' la crama cu candori
E un drum ce nu mai vrea
Să mă-mbie cu bujori.
Între brazi deosebiri.
Curcubeie în balans
Peste tot numai iubiri.
Crinii s-au gătit de dans.
Plus de farmec, plus de dor
Timpu-și arde firul minim
O baladă și-un izvor
Mă surprind în ceasul intim.
Brazilii vin și vor să intre
În complexu-mi nou și unic
Visul vine, visul trece printre
Tot ce sincer vă comunic.
Pârguite de lumină
Râd rășinile pe brazi.
Astă seară am la cină
Clanul cerbilor nomazi.
Se servesc bujori de rime,
Crizanteme de cerneală
Se impun tăceri sublime
Și iubirea mea de țară.

LITERELE

Literele sunt mândre de misiunea lor.
Ținându-se de mână, alcătuiesc
cuvintele,
Ne desăvârșesc pe noi,
Trec prin șipotele luminii
Precum gloanțele prin sângele cerbilor.
Purificându-se devin sacre.
Punctele dintre ele
Sunt popasurile pentru suflet și stele.
Virgulele simbolizează căderea în
genunchi
Și părinții-ngenunche pentru proprii
lor copii.
Între semnul întrebării și semnul
mirării
Toți aleg coloana infinită
Să se simtă vulturi.

ÎNTRE

Între lună și-ntr-o soare
e izvorul nemuririi
și un cioc de ciocărlie
care cântă, cântecul iubirii.
Dintre cele două dulci minuni, tu copilă,
ce preferi? Apa vie-a nemuririi
ori un cioc de ciocărlie
să-ți cânte cântecul iubirii?
Dintre toate câte sunt
între lună și-ntr-o mare
eu vreau frigurile iubirii
findcă doar ea-i nemuritoare.

„Poezia e ca pâinea. O plămădește umul, dar o consumă alții. Ferice de cei care-i află gustul!”

ION FLOREA

ION C. DUȚĂ

Primăvară dureroasă

Primăvară dureroasă,
Rece mi-ai intrat în casă!
Nu mi-ai fost prietenie
Zâna aceea ce mângâie.
Ai fost plină de orgoliu,
Cocorii pe cer în doliu,
Mierle negre-n vârful de dud,
Pământ de lacrimi ud.
Și-ai mai fost, îți spun acuși,
Dureri pentru dragii duși,
C-ai venit cu brume reci
Risipite pe poteci
Pe drumul care mă duce
Sus în dealul de la cruce
Să văd crucea cum străluce
În raze din cer venind,
Lemnul crucii-nobilând.
Primăvară dureroasă,
Fă-te mai prietenoasă
Și-aprinde lumini în flori
De-nvieri, de sărbători
Că atunci va să-nvie
Dușii și Iisus din cuie.
Să ne-nchinăm la Împăratul,
Dumnezeu cel Înviatul.

Doină

Codrule, când te-am trecut
Eram mic, nepriceput
Și când am venit-napoi,
Eram bătrâni amândoi.
Ea s-a dus, eu am rămas
Fără liniște de-un ceas,
Că nu știu unde-a ajuns,
Taina fiind de nepătruns.
Și mă zbat și mă frământ
Că-s doar bulgăr pe pământ,
O frunzuță-n zbor de vânt,
Șoaptă-a izvorului sfânt.
Dă-mi o veste, măcar una
Până nu se-ășterne bruma
Ca să știu, când voi veni,
Pe unde te pot găsi.
Să ne unim iar în astre,
Călcând nopțile albastre,
Să ne-avem necontenit,
Veacuri în trist înfinit.

SILVIA LUCIA PODEANU

Primăvară

Din falnicul cireș
de-odinioară,
Rămas-a doar un
Ciot bătrân.
Și ca un nebun, în
Astă primăvară,
A înflorit, uimind
Toată grădina.

Blând mângâie lumina
Florile de prun.
În cuibul de sub
streașină,
Sosit-a de curând
Familia de lăstun.

Pe-o creangă din
Migdalul alb
de floare,
Două turturele se
giugiulesc în soare.

... Curg în râuri...

Pe fiecare planetă
E semănată o grădină
de vise
de dor,
dar mai ales de iubire.
Visele înfloresc
pline de prospețime,
parfumează până departe
cu arome de raze,
Nimeni nu le poate atinge!
Doamne!
Ce de culori umplu
spațiile
mângâind toate privirile

Dorurile ajunse acolo
lasă sufletele să se
purifice
între două reîncarnări
terestre
oferindu-li-se din sfera
energetică a fiecărui
eon-lumină
câte o cupă plină.

Sclipirea lor intermitentă
se difuzează în obscuritatea
cosmică asemenea
licuricilor în noaptea
de vară
renăscând seară de seară
jocul de-a v-ați ascunselea
Visele toate devin doruri
Dorurile curg în râuri de lumină,
învăluind suflete,
semănând gânduri
în grădina plină
de lumină.

ALEXANDRU DELU OPRÎTESCU

Să fie pace

Păsări cu pliscul de fier,
Păsări blindate pe foale,
Duc mister, secunde prin cer,
În lume se moare.
Obscur orizontul acum
Dispare-n orbite,
Nu vrem pe Terra morminte,
Opriți nebunia din drum.
Chemat să fie tot bunul

Să spună un nu hotărât,
El n-a uitat cum bubuie tunul
Pe câmpul de luptă târât.
Să fie lumină și pace să fie
Să fie pământul curat, ocrotit,
Să fie pruncuțul aici investit
Înfipt adânc în propria-i glie.

Noi n-am cătat la alții
Nici țară, nici neam,
Țărâna noastră-i scumpă
Ca seva din ram,
În sânul ei păstrăm
Bravură de eroi,
Cu ei durăm prin vremuri
Mărețe fapte noi,
Din patimi iubitoare
Să salte noi am vrea,
O inimă de țară
Bătând de-a pururea.

Pe firul vieții

Pe firul nesfârșit al vieții
Se prăvălesc destine,
Cu fiecare clipă timpul
Întoarce filele veline.
În ele au pus străbunii
Istorie de demult,
Lăsând pe firul vieții
O genă în tumult.

Din glii răzbat ecouri
Topite-n primăveri
Și viața trece-n fapte
Comorile de ieri.
În suflete pereche
Cu ancora-n trecut,
Mereu, mereu iubirea
Avu un început.

Pe firul nesfârșit al vieții
Țesut în furnicar,
Înălță nemurirea
Înscris de hronicar.
Urmașii regălesc
Obârșii ce-s pierdute,
Cu locul existenței
În visele avute.

Pe firul nesfârșit al vieții
Din loc de bun rămas,
Întoarce veșnicia
Un mugurel acas'.

ION FLOREA

Apropie-te

Apropie-te lumină
apropie-te pădure
-Lună, cine-ar îndrăzni
caii razelor să-ți fure?
Să te desprindă de cer
să te smulgă din loc
decât un cioban nomad
bogat în doine, dar sărac

În noateni și mioare
cu zvilțele de lână
spălate de izvoare
și măturând țărâna brună?
Cetină de brad rotat
lasă-te un pic mai jos
ca pe fus să-mi torc pe suflet
din rășină fir frumos

Undeva să leg cu el
timpul ăsta cinic care
în loc de pomi și trandafiri
naște arme nucleare.
Apropie-te Parâng,
apropie-te pădure!
Lună, va-ndrăzni cineva
caii să-ți fure?

Vor reuși strategii
să-nghețe soarelui lumina?
Copacului vieții
să-i usuce rădăcina?

Va-ngădui planeta
cu-ale sale miliarde
de oameni indiferentă
să privească cum va arde

Frumusețea milenară
de la statui până-la Dumnezeu,
de la marea cea albastră
până mai sus de curcubeu?
Apropie-te lumină,
apropie-te pădure,
Nimeni nu va-ndrăzni
nemurirea să vă fure!

La noapte

La noapte după ce
va cădea roua am să-ți
adun flori de liliac.
Tu vei dormi c-un
fald de lună cumpănit
peste frunte
poate visând că m-ai uitat.
Eu, dorind să mă
rătăcesc printre stele
mă voi trezi sub fereastra ta
împovărat cu flori de liliac.
Voi bate cu raze de lună
Tu-mi vei deschide.
Voi săruta florile
și sânul-ți aburind de somn
cu speranța că
nu te voi pierde niciodată
-Și totuși...

Dincolo de punte

Pe-o punte trece-o fată.
O fată c-un ulcior
Din care varsă stropi de dor.
Treptat, treptat, pierde dorul
Și umple cu apă ulciorul.
Pe punte trece un cioban
Din fluier picură un cânt
Fata cu ulciorul a pierit sub vânt.
Pe cioban l-a luat izvorul.
Dincolo de punte
Două doruri se-ntâlnesc.

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Constantin DĂRVĂREANU, redactor șef
Nicolae VINȚANU, redactor șef adj.
Alina ȚICU, redactor
Cristian GRECOIU, redactor
Tel. 0744 656 726, e-mail: darvareanu@yahoo.com

NOVĂCEANUL

Publicație lunară tipărită cu sprijinul
Primăriei și Consiliului Local Novaci
și al obștilor de moșneni din Novaci,
Pociovaliștea și Cernădia

Pre-press & print:

Tipografia
ProdCom

S.C. TIPOGRAFIA PROD COM S.R.L.
Târgu-Jiu, Gorj, str. Lt. Col. Dumitru Petrescu, nr.20
Tel. 0253-212.991, Fax 0253-218.343
E-mail: tipografia.prodcom@gmail.com

Tehnoredactare:
RODICA TEIȘI